

Яр Славутич
(Жученко Григорій Михайлович)
(1918)

поет, мовознавець, перекладач, публіцист,
критик, літературознавець,
науковий і національний діяч, бібліограф,
діяч і дослідник української діаспори,
культуролог

Народився на хуторі Жученки, колишньому козацькому зимівнику, поблизу села Благодатного на північній Херсонщині. Батько походив із козацької шляхти, мати – проста селянка.

Григорій Михайлович Жученко – таким було ім'я митця до 1941 року, коли змінив на псевдонім Яр Славутич.

1925 – 1927 – вчився у початковій школі села Благодатне. В 30-ті роки закінчив Запорізький педінститут. 1938 року вперше надрукував вірш у Харківському літературному журналі.

Під час війни працював у редакціях часописів “Заграва”, “Арка”, виконував обов'язки секретаря управи Мистецького Українського руху, переймався науковою роботою.

У 1949 році емігрував до Америки, осів у Філадельфії. Письменник закінчив Пенсильванський університет, став аспірантом. У 1955 році став доктором філософії з української літератури, брав діяльну участь у наукових конференціях, міжнародних конкурсах. З часом переїхав до Канади, де став професором Альбертського університету, викладав українську мову і літературу до виходу на пенсію в 1983 році.

Яр Славутич неодноразово приїжджав разів в Україну, гостював в Херсоні, виступав у краєзнавчому музеї перед громадськістю міста, читав вірші, розповідав про свою долю (1990). Під час перебування в 1996 році відвідував обласну бібліотеку для дітей

Поетичний доробок митця – це понад 700 віршів, розмаїтих жанрово і тематично. Більше 250 сонетів, 10 поетичних збірок.

Ряд поезій автора покладений херсонською композиторкою Л.Тороповою на музику “Осіння елегія”, “Моє серце в херсонських степах”, “Пам'ять матері”.

Рідному краю присвятив чимало поетичних шедеврів: “Херсонські сонети”, “Колос колосу співає”, “Земля парує” та ін.

Про свою юність, про красу рідного південного краю митець говорив у вірші-посвяті Тереневі Масенкові:

Під синім небом, над ясным колоссям,
Серед степів, де грала ковила,
Де щастя й горе водночас велося,
Моя херсонська юність розцвіла.

Тема туги за рідним степом Херсонщиною звучить у віршах “Липнева ніч”, “Степи Херсонщини”. Останній з них написаний у 1943 році у брянських лісах, у ньому поет зазначає, що на чужині ще дорожчою здається земля, яка зростила “на боротьбу за життєдайні дні”:

Степи Херсонщини, поля питимі,
Соломоверхі клуні на току,
Розлогі верби в ранішньому димі –
Вас не забуду на своїм віку!

Моє серце в херсонських степах,
У притаєних скитських могилах.
Я в душі чебрецями пропах,
Випасаючи коней на схилах.

В Україні його вшановано преміями ім. Д.Яворницького (за “Слово про Запорозьку Січ”) та ім. Д.Загули (за “Розстріляну музу”).

2 жовтня 1998 року Яру Славутичу було вручено орден “За заслуги” третього ступеня.

Значний інтерес становлять його літературно-критичні й літературознавчі роботи: “Розстріляна муза” (1955), “Шевченкова поетика”, “Українська поезія в Канаді”, “Меч і перо”, “Українська література в Канаді” (1992).

Із 2000 до 2005 року в обласному ліцеї існував стипендійний фонд для обдарованої молоді імені Яра Славутича.

Із 2004 року при ХДУ м. Херсона видається вісник Таврійської фундації (осередку вивчення української діаспори – головний редактор І.Немченко, голова – О.Василенко).

Із 2007 року заснована Всеукраїнська літературна премія ім. Яра Славутича.

Твори

1. Твори. В 5 т. - К. : Дніпро; Едмонтон, 1998.
2. Т.1. Поезії / худож. В.С.Мітченко. - 469 с.
3. Т.2. Поеми, переклади, нариси, життєпис. – 331 с.
4. Т.3. Розстріляна муза; Меч і перо. – 494 с.
5. Т.4.Українська література й мова на Заході. – 484 с.
6. Т.5. Спогади. – 352 с.
7. [Вірші] // Малючок Степовичок : антол. дит. л-ри Херсонщини / упоряд. А.Крат. – Херсон : Айлант, 2004.- С.54-55.
8. Камінець із батьківської хати : вірші / худож. Л. Дугінцова. – Херсон: Айлант, 1998. – 32 с.: ілюстр. – (Серія “Література рідного краю”).
9. Співає колос : поезії про степ / вступ. ст. М. Братана. – Херсон : Просвіта, 1993. – 30 с.
10. Місцями запорозькими : нариси та спогади. - 3-тє вид. - Едмонтон : Славута, 1985. – 64 с. : ілюстр.
11. Херсонський збірник : до 80-річчя Яра Славутича / упоряд. А. Крат. – Херсон, 1998. – 204 с.

Про нього

12. Поетика Яра Славутича / упор. І. Лопушинський. – Херсон, 1999. – 190 с.
13. Немченко, Г. В. Вивчення творчості Яра Славутича в школах Херсонщини : навч.-метод. посіб.- хрестоматія / Немченко Г. В., Немченко І. В. – Херсон : Просвіта, 2005. – 79 с.

14. Голобородько, Я. Ю. Літературна діяльність Яра Славутича // Світ таврійських письменників: імена, долі, твори : експерим. підруч.-хрестоматія / Голобородько Я.Ю. – Херсон : Персей, 2001 – С. 271-287.
15. Голобородько, Я. Ю. Археолог літературного життя (дослідницький метод Яра Славутича) // Полюси інтелектуальної Таврії / Ярослав Голобородько. – Херсон: Айлант, 2000 – с. 143-160.
16. Крат, А. А. Камертон дитинства у поетичному оркестрі Яра Славутича : [літ.-крит. огляд творчості] // Херсонський збірник : до 80-річчя Яра Славутича / упоряд. Анатолій Крат. – К. – Херсон: Дніпро, 1998. – С. 76-81.
17. Параскевич, П. К. Поетизація рідного краю в ліриці Яра Славутича та Євгена Маланюка // Сторінки літературної Херсонщини / П. Параскевич; упоряд. М. Василенко.- К.: Просвіта, 2008. – С. 47-61.
18. Чухонцева, Н.Д. Творчість Яра Славутича на уроках літератури рідного краю / Н. Д. Чухонцева // Краєзнавство і туризм: освіта виховання, стиль життя : матеріали наук.-практ. конференції (9-11 листопада, Херсон). - К., 2000. – С. 208-213.